

Wprowadzenie

Zarysowujące się tendencje przemian cywilizacyjnych i budowanie społeczeństwa informacyjnego w coraz większym stopniu oddziaływać będą na uwarunkowania rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego. Wpływać będą one na różnicowanie potencjału oraz jakości sektorów produkcyjnych i usługowych, zmiany struktur zawodowych oraz postawy społeczne. Wdrażanie do działalności produkcyjnej i usługowej procesów automatyzacji oraz robotyzacji wymagać będzie doskonalenia metod zarządzania, organizacji instytucji obsługi oraz przygotowania odpowiednich kadr pracowniczych. W wyniku stosowania coraz wydajniejszych technologii i technik produkcyjnych stopniowo ograniczane będą rozmiary rynków pracy i nastąpi likwidacja wielu zawodów, ale równocześnie pojawiać się będzie coraz większe zapotrzebowanie na pracowników o nowych umiejętnościach zawodowych – organizacji działalności gospodarczej oraz rozwiązywania nowych problemów społecznych i kulturowych. W tym kontekście wzrastać będzie rola edukacji, w tym także edukacji przedsiębiorczości, mającej na celu przygotowanie pracowników i społeczeństw do nowych wyzwań.

Do tego głównego nurtu przemian cywilizacyjnych nawiązują artykuły prezentowane w niniejszym numerze czasopisma „Przedsiębiorczość – Edukacja”, podejmujące szereg nowych zagadnień związanych z koniecznością przygotowania odpowiednich kadr do kreowania dróg racjonalnego rozwoju gospodarki i społeczeństwa. Szczególnie ważnym problemem jest rozumienie dokonujących się przemian gospodarczych, społecznych i kulturowych oraz umiejętność wykorzystania ich dla efektywnego rozwoju firm, samorządowych struktur regionalnych i lokalnych, a także gospodarstw domowych. Dlatego niezbędnym warunkiem nadążania za tempem wzrostu cywilizacyjnego jest położenie głównego nacisku na doskonalenie procesów edukacyjnych na wszystkich szczeblach kształcenia. W artykułach wskazano, że podstawową rolę w tym zakresie odgrywa odpowiedni system przygotowania nauczycieli. Od zasobów ich wiedzy i umiejętności pedagogicznych oraz odpowiedniej infrastruktury edukacyjnej i nakładów finansowych w podstawowym stopniu zależeć będą poziom i jakość procesu dydaktycznego na wszystkich poziomach kształcenia. Badania wskazują, że upowszechnianie kreatywnych postaw człowieka powinno rozpoczynać się od edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, zwłaszcza w zakresie: chęci poznawania nowych treści, umiejętności współpracy w grupie, stawiania pytań, krytycznego myślenia i racjonalnego dostosowywania się do wymogów zmieniającego się otoczenia. Zdobyte nawyki i przyswojone umiejętności, jak wskazują wyniki badań, są niezbędne na średnim stopniu edukacji. Pomagają one młodzieży w wyborze zawodu i dalszej edukacji związanej z jej aspiracjami oraz życiowymi planami, a także w dostosowaniu się do potrzeb aktualnego i przyszłego rynku pracy.

Zwłaszcza na poziomie wyższym, jak podkreślają autorzy, niezbędnym zadaniem staje się opanowanie umiejętności identyfikowania rzeczywistych problemów i kształtowania aktywnych postaw. Na pewne niedociągnięcia w tym zakresie wskazują badania postaw studentów wobec aktualnych wyzwań rozwojowych. Ważnymi zagadnieniami pozostają:

dbanie o rozwój cech osobowych, budowanie postaw przedsiębiorczych, przyjmowanie moralno-etycznych zasad i wartości w celu wyboru racjonalnej ścieżki rozwoju osobowego niezbędnej dla kształtowania własnej kariery zawodowej, rodzinnej i w charakterze przedsiębiorcy. Wskazano, że istotne znaczenie w tym zakresie ma edukacja praktyczna, pozwalająca na zdobywanie doświadczenia zawodowego niezbędnego w przyszłej pracy.

Procesy starzenia demograficznego oraz niewielkie wartości przyrostu naturalnego będą stwarzać coraz poważniejsze problemy na rynku pracy. Dlatego korzystne wydaje się, aby ideę kształcenia przez całe życie przenieść także na seniorów. Wydłużanie się przeciętnego trwania długości życia i bardziej korzystne dla zdrowia warunki mogą wpływać na dalszą aktywizację zawodową ludzi starszych. Aktywizacja ta może się dokonywać na poziomie uniwersytetów trzeciego wieku. Pozwala ona nie tylko na aktualizację i poszerzanie wiedzy niezbędnej do funkcjonowania na współczesnym rynku pracy, ale także na zdobywanie nowych umiejętności racjonalnego gospodarowania wolnym czasem i podejmowanie różnych form aktywności społecznej czy kulturowej. Nawiązuje do tego idea przedsiębiorczości społecznej, która jest jeszcze w początkowej fazie kształtowania się. Dlatego w artykułach podjęto próbę sformułowania podstawowych zasad jej funkcjonowania oraz rozwijania umiejętności łączenia celów ekonomicznych z celami społecznymi. Znaczącą rolę w zakresie upowszechniania i pobudzania przedsiębiorczości społecznej przypisano mediom społecznościowym, zwracając przy tym uwagę na możliwość komercjalizacji wyników badawczych.

W kolejnych artykułach przedstawiono nowe formy edukacji niezbędne dla przygotowania kadr w zakresie logistyki, omówiono również zasady działalności Sieci Zagród Edukacyjnych na obszarach wiejskich.

Podjęto także ważne zagadnienia dotyczące analizy działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw, kompetencji w zakresie podejmowania decyzji kredytowych oraz znaczenia leasingu jako źródła działalności i rozwoju przedsiębiorstw.

W szeregu prac przyjęto założenie, że turystyka stanowi jeden z kluczowych sektorów gospodarki. Na tym tle przeanalizowano podstawy prawne i kompetencje instytucji unijnych w zakresie turystyki oraz funduszy europejskich finansujących projekty turystyczne, w tym projekty tego typu prowadzone na terenie województwa małopolskiego. Przeanalizowano sposoby funkcjonowania polonijnych biur turystycznych występujących na terenie Brazylii, funkcjonowanie pokamedulskiego zespołu klasztornego Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach jako innowacyjnego ośrodka turystycznego oraz problematykę rozwoju przedsiębiorstw świadczących usługi noclegowe w województwie lubelskim.

Numer kończą artykuły omawiające przedsiębiorczość mieszkańców slumsów oraz główne czynniki stanowiące barierę rozwoju edukacji w Afryce Subsaharyjskiej.

Zachęcamy Państwa do dyskusji i rozwijania tej szczególnie aktualnej problematyki badawczej w celu coraz precyzyjniejszego poznania zasad rozwoju edukacji przedsiębiorczości. Wdrażanie uzyskanych wyników do praktyki edukacyjnej może w znacznym stopniu przyczynić się do podnoszenia efektów gospodarowania przedsiębiorstw, gospodarstw domowych oraz układów lokalnych i regionalnych na tle zmieniających się warunków międzynarodowych i światowych.

Zbigniew Ziolo, Wioletta Kilar